

Produktinformation gällande depå i Skandiabanken

2010-12-01

Skandiabanken Aktiebolag (publ)

106 55 Stockholm
Telefon vx 08-463 60 00
Telefon Kundtjänst 020-55 55 00
Besöksadress: Kungsgatan 28
Säte: Stockholm
Org.nr: 516401-9738
skandiabanken.se

Skandiabanken (Banken) startade i oktober 1994 och var en av de första renodlade telefonbankerna. Vi har under åren utvecklats till en direktbank och erbjuder nu de flesta av våra tjänster över Internet. Skandiabanken finns sedan år 2000 även i Norge.

Skandiabanken är ett helägt dotterbolag till Försäkringsaktiebolaget Skandia och en del av the Old Mutual Group.

Skandiabankens mål är att ha sparmarknadens mest nöjda kunder. Ytterligare information om Skandiabankens verksamhet, företagsfakta m.m. finns att tillgå på vår hemsida på Internet: skandiabanken.se

Skandiabanken har tillstånd av Finansinspektionen, Box 7821, 103 97 Stockholm, att bedriva värdepappersrörelse. Tillsynsmyndighet för Skandiabankens verksamhet är Finansinspektionen. Avseende distansavtal är även Konsumentverket tillsynsmyndighet.

Den information som enligt Distans- och hemförsäljningslagen (SFS 2005:59) och Värdepappersmarknadslagen (SFS 2007:528), (som bygger på EU-direktivet; "Markets in Financial Instruments Directive" (MIFID)), ska ges till kund som önskar inleda en affärsförbindelse med banken tillhandahålles genom denna produktinformation samt de allmänna villkoren för depån.

1. Om depån

Depån är en tjänst för dig som på egen hand vill kunna handla enkelt och prisvärt med värdepapper (med undantag för derivat och penningmarknadsinstrument) eller fonder. Du hittar mer information om vårt produktsortiment och tjänster på Skandiabankens hemsida, skandiabanken.se.

Handel sker via Internet, telefon eller annan elektronisk tjänst.

Via Internet lägger du dina värdepappersorder direkt mot marknadsplatsen, utan mellanhänder. Du har även möjlighet till StopLoss-order. Kurser och orderdjup för värdepapper uppdateras i realtid vid orderläggning och med 15 minuters fördröjning i kurslistorna. Via vår handelsapplikation SKB Trader finns även möjlighet till automatiskt uppdaterade realtidskurser i kurslistorna.

Förutom att handla med aktier eller fonder via Internet följer

du även transaktionsförteckningen och utvecklingen av din portfölj, samt hämtar dina avräkningsnotor/kontoutdrag som finns tillgängliga dagen efter affärsdagen. Vi har för närvarande inget krav på minsta innehav i din depå. På depån kan du handla med värdepapper och sätta in, spara och ta ut pengar i enlighet med de allmänna villkoren för depån. Depån kan disponeras bl.a. via bankens vid var tid aktuella självbetjäningstjänster såsom Internet och telefontjänster.

För avtalet och dess villkor samt för marknadsföringen av tjänsten tillämpas svensk lag. Skandiabanken kommunicerar med sina kunder på svenska språket. Villkor och informationsmaterial från Skandiabanken tillhandahålles på svenska språket. Kunden har inte rätt att ensidigt och utan Skandiabankens tillstånd under avtalstiden ändra de medel som för närvarande används för distanskommunikation, d.v.s. det sätt på vilket kommunikationen mellan kunden och banken sker på. Genom att godkänna de allmänna villkoren och produktinformationen för depån så samtycker du till att den information som du enligt värdepappersmarknadslagen (SFS 2007:528) ska få på ett varaktigt medium tillhandahålles via Skandiabankens hemsida, skandiabanken.se. Under Översikt i toppmenyn på Internetbanken så hittar du de avtal som du godkänt.

I de allmänna villkoren för depån framgår de för tjänsten gällande bestämmelserna, däribland hur depån kan disponeras samt hur depån kan sägas upp och avslutas. Vi ber dig också särskilt uppmärksamma vad som där föreskrivs om behandling av personuppgifter.

2. Kundklassificering – icke-professionella och professionella kunder

Enligt lagen om värdepappersmarknaden (SFS 2007:528) skall alla kunder som handlar värdepapper, köper eller säljer fondandelar eller gör andra transaktioner på värdepappersmarknaden indelas i olika grupper för att anpassa skyddsnivån. Skyddet är olika för olika kundgrupper beroende på kundens kunskaper, erfarenhet och övriga förhållanden. Kunderna indelas i icke-professionella kunder, professionella kunder eller jämbördiga motparter. Högst skyddsnivå har de icke-professionella kunderna och lägst skyddsnivå har kunderna som är jämbördiga motparter. Nedan kan du läsa mer om de olika kundkategorierna. På grundval av de uppgifter som vi har om dig har vi placerat dig i den kundkategori som framgår nedan.

Icke-professionell kund

Som kund har du möjlighet att begära en annan kundkategorisering men det är inte alltid säkert att banken kan tillmötesgå ett sådant önskemål.

Icke-professionell kund

Som kund i denna grupp kommer du att ha den högsta skyddsnivån enligt lagen om värdepappersmarknaden. Detta innebär bland annat att vi kommer att informera dig om vårt företag och våra tjänster. Vi kommer också att lämna information om aktuella finansiella instrument och riskerna med dessa samt kostnader och andra avgifter för handel i dessa. Om vi tillhandahåller portföljförvaltning eller investeringsrådgivning kommer vi att bedöma om en tjänst eller ett instrument är lämpligt för dig innan vi tillhandahåller tjänsten eller rekommenderar instrumentet. Bedömning gör vi mot bakgrund av ditt investeringsmål, din finansiella ställning samt din erfarenhet av och kunskap om tjänsten eller transaktionen. Vid andra typer av tjänster än portföljförvaltning och investeringsrådgivning kommer vi att bedöma om tjänsten är passande för dig mot bakgrund av dina kunskaper och erfarenheter. Avser tjänsten utförande av order på ditt initiativ avseende okomplexerade finansiella instrument, t.ex. marknadsnoterade aktier, görs dock inte någon sådan bedömning.

Icke-professionella kunder kan under vissa omständigheter flyttas till gruppen professionella kunder antingen generellt eller för viss eller vissa grupper av finansiella instrument eller tjänster. För en sådan inplacering gäller dock speciella förutsättningar. En inplacering i gruppen professionella placerare gör att skyddsnivån minskar.

Professionell kund

Professionella kunder förväntas normalt ha sådana kunskaper att de själv kan avgöra vilken information de behöver för att kunna fatta ett investeringsbeslut. Detta innebär att den professionella kunden måste begära den information han anser sig behöva. Vid investeringsrådgivning görs normalt inte någon bedömning av kundens erfarenhet och kunskaper och inte heller av kundens finansiella ställning. Vid portföljförvaltning sker ingen bedömning av erfarenhet och kunskaper. Vid andra typer av tjänster kommer vi inte att bedöma om tjänsten är passande för dig mot bakgrund av dina kunskaper och erfarenheter. Professionella kunder kan på begäran och efter medgivande flyttas till gruppen icke-professionella kunder och därmed höja skyddsnivån. Professionella kunder kan också på begäran och efter medgivande flyttas till gruppen jämbördiga motparter och därmed sänka skyddsnivån.

Jämbördig motpart

Jämbördiga motparter åtnjuter minst skydd. Vid portföljförvaltning och investeringsrådgivning kommer dock en bedömning att ske om tjänsten är lämplig för kunden mot bakgrund av kundens syfte med investeringen. Jämbördig motpart kan på begäran och efter medgivande flyttas till gruppen professionella kunder eller till gruppen icke-professionella kunder och därmed höja skyddsnivån.

3. Icke-komplicerade och komplicerade finansiella instrument

Med Värdepappersmarknadslagen (SFS 2007:528) införs en uppdelning av finansiella instrument i icke-komplicerade eller komplicerade. Till okomplicerade finansiella instrument räknas t.ex. noterade aktier, penningmarknadsinstrument, obligationer och fondandelar. Som komplicerade räknas bland annat instrument som medför en faktisk eller potentiell skyldighet för kunden som överstiger kostnaden för att förvärva instrumentet.

Derivatinstrument räknas också som komplicerade då deras värde styrs av ett annat finansiellt instrument eller tillgång.

Vid tillhandahållandet av en investeringstjänst som Aktiedepån så måste banken inhämta upplysningar om kundens kunskap och erfarenhet av aktuell produkt innan investeringen genomförs så att banken kan avgöra om den efterfrågade produkten är passande för kunden. När det gäller komplicerade finansiella instrument så måste banken alltid göra en sådan passandebedömning.

Om banken enbart tillhandahåller en investeringstjänst som innebär mottagande och utförande eller vidarebefordran av kundorder avseende okomplicerade finansiella instrument, så kallade "execution-only-tjänster", så kan banken under vissa omständigheter avstå från att göra en passandebedömning. Skandiabanken kommer därför inte att göra någon passandebedömning när du som kund på eget initiativ lämnar en order till banken avseende ett okomplicerat finansiellt instrument. Därmed omfattas du då inte heller av det skydd som följer av en genomförd passandebedömning.

4. Bästa orderutförande och Skandiabankens handelsriktlinjer

1. Inledning

För att uppnå bästa möjliga resultat när Skandiabanken utför eller vidarebefordrar kunders order i finansiella instrument, t.ex. uppdrag att köpa eller sälja aktier, kommer Skandiabanken att följa dessa riktlinjer.

En och samma order kan hanteras genom att flera av de metoder som anges i riktlinjerna används. Om kunden lämnar en specifik instruktion antingen en generell instruktion eller en instruktion avseende en viss order (t.ex. om att Skandiabanken ska agera som direkt motpart, eller ska utföra ordern på en viss marknadsplats eller på ett särskilt sätt) kommer en sådan instruktion att ha företräde framför vad som anges i dessa riktlinjer. En specifik instruktion kan således komma att innebära att Skandiabanken inte kan vidta de åtgärder som angivits i denna policy för att uppnå bästa möjliga resultat.

2. Den relativa vikt som tillmäts olika faktorer vid utförande/ vidarebefordran av order

För att uppnå bästa möjliga resultat för kunden kommer Skandiabanken att vidta alla rimliga åtgärder för att ta hänsyn till följande faktorer när order utförs/vidarebefordras: orderns storlek och typ, priset, kostnaderna, snabbhet, sannolikhet för att ordern leder till en transaktion och att transaktionen kan avvecklas, kundens kategori samt varje annan hänsyn som enligt Skandiabankens bedömning är relevant för en viss order. Normalt kommer Skandiabanken att tillmäta priset störst betydelse. I vissa fall, t.ex. vid stora order, order med särskilda villkor m.m., kan Skandiabanken komma att ta större hänsyn till andra faktorer, t.ex. om ordern på grund av sin storlek eller typ, enligt Skandiabankens bedömning kan ha en väsentlig prispåverkan eller påverkan på sannolikheten för att den blir utförd eller kan avvecklas eller om det av andra skäl är relevant att tillmäta andra faktorer än priset större betydelse.

3. Den mest likvida marknadsplatsen

Skandiabankens uppfattning är att finansiella instrument som handlas på en eller flera reglerade marknader eller andra handelsplatser handlas till bäst pris på den av handelsplatserna där likviditeten för instrumentet ifråga är bäst. Mot bakgrund

av detta kommer Skandiabanken att vid valet mellan olika handelsplatser normalt att välja den av de handelsplatser som Skandiabanken vid var tid erbjuder handel på som är den mest likvida – antingen för utförande av ordern eller för att bestämma referenspris eller motsvarande om orderutförandet sker utanför handelsplatsens tekniska system. Varje enskild order kommer därmed inte nödvändigtvis att utföras på den handelsplats som vid var tid har den bästa likviditeten för instrumentet.

Skandiabanken kommer minst en gång per år och vid större förändringar utvärdera och genomföra ändringar i denna policy.

4. Metoder för orderutförande

För att uppnå bästa möjliga resultat har Skandiabanken möjlighet att utföra en order genom att använda en eller en kombination av följande metoder för orderutförande:

- Direkt på en reglerad marknad eller MTF.

Detta kan ske genom att Skandiabanken utför ordern direkt eller, där Skandiabanken inte är direktmedlem, genom en tredje part.

Vid utförande av en order direkt på en reglerad marknad eller MTF så har Skandiabanken möjlighet att utnyttja en så kallad Smart Order Router (SOR). Det är en teknisk systemlösning som används när ett finansiellt instrument handlas på flera olika handelsplatser. Idag handlas t.ex. aktier noterade på NGM-börsen även på handelsplattformen Burgundy. En Smart Order Router är ett hjälpmedel som då kan användas för att automatiskt styra en order till den av handelsplatserna där sannolikheten för att uppnå bästa möjliga resultat är störst. En Smart Order Router analyserar, utifrån valda parametrar, vilken handelsplats en order ska skickas till för att uppnå bästa möjliga resultat.

- Utanför en reglerad marknad eller MTF.

Detta kan ske genom att en kundorder matchas mot annan kunds order; ordern genomförs mot Skandiabankens eget lager; eller att ordern genomförs mot en tredje part, såvida inte kunden avseende en enskild kundorder meddelat Skandiabanken att den aktuella kundordern inte får utföras utanför en reglerad marknad.

5. Utförande av order i finansiella instrument som huvudsakligen handlas på en extern handelsplats

Denna sektion är tillämplig på hanteringen av order i sådana instrument som huvudsakligen handlas på en reglerad marknad, (t.ex. Nasdaq OMX Stockholm), MTF eller annan handelsplats. Således omfattas flertalet av de instrument som är upptagna till handel på en reglerad marknad eller MTF, t.ex.:

- aktier (t.ex. aktier upptagna till handel på Nasdaq OMX Stockholm eller Nordic Growth Market Equity, NGM);
- standardiserade derivatinstrument (t.ex. optioner och terminer upptagna till handel på Nasdaq OMX Stockholm); och
- sådana fondandelar som är upptagna till handel på en reglerad marknad eller MTF.

Skandiabanken kommer normalt att hantera order i dessa instrument genom att:

- omgående skicka ordern till den marknadsplats som Skandiabanken anser möjliggör bästa orderutförande enligt p. 2 och 3 ovan,
- lägga samman ordern med andra order enligt p. 9 nedan

och därefter skicka ordern till den marknadsplats som Skandiabanken anser möjliggör bästa orderutförande enligt 2 och 3 ovan,

- genomföra ordern genom flera separata transaktioner på marknaden (t.ex. om det rör sig om en förhållandevis stor order),
- genomföra ordern mot Skandiabankens eget lager eller mot annan kunds order till ett pris som motsvarar marknadspriset (d.v.s. normalt ett pris inom den volymvägda spreaden, d.v.s. inom prisintervall mellan köp- och säljkurs för det antal aktier som den aktuella ordern motsvarar).

I vissa fall ställer Skandiabanken, indikativa eller fasta, direkt mot kunden, s.k. riskpris. Ett avtal mellan parterna ingås då antingen när kunden accepterar ett fast pris ställt av Skandiabanken eller, vid indikativa priser, när Skandiabanken bekräftar priset till kunden och kunden accepterar priset. I dessa situationer ingås ett avtal mellan två parter och Skandiabanken utför inte order för kundens räkning varför dessa riktlinjer inte är tillämpliga.

6. Handelsplatser som Skandiabanken huvudsakligen använder för utförande av order

Skandiabanken deltar i handeln på olika reglerade marknader och andra handelsplatser. Skandiabanken utvärderar minst en gång per år eller vid större förändringar vilka handelsplatser som används för utförande av order. En lista över de handelsplatser som Skandiabanken huvudsakligen använder för närvarande finns i bilaga 1. till det här dokumentet.

För att genomföra transaktioner i instrument som handlas på andra handelsplatser än dem där Skandiabanken deltar i handeln direkt (t.ex. handelsplatser utanför EU) genomför Skandiabanken sådana transaktioner genom att vidarebefordra ordern till företag med direkt tillgång till dessa handelsplatser. Valet av sådana samarbetsföretag sker genom en kontinuerlig utvärdering av företagets i fråga förmåga att erbjuda bra orderutförande.

7. Utförande av order i finansiella instrument som inte huvudsakligen handlas på en extern handelsplats

Denna sektion är tillämplig på hanteringen av order i sådana instrument som huvudsakligen handlas direkt gentemot en motpart (OTC), t.ex.:

- Statsobligationer och andra penningmarknadsinstrument,
- Företagsobligationer
- OTC-derivat, och andra instrument utgivna eller utfärdade av Skandiabanken eller andra värdepappersinstitut.

Normalt kommer Skandiabanken att i dessa fall ställa priser, indikativa eller fasta, direkt mot kunden. Ett avtal mellan parterna ingås då antingen när kunden accepterar ett fast pris ställt av Skandiabanken eller, vid indikativa priser, när Skandiabanken bekräftar priset till kunden och kunden accepterar priset. I dessa situationer ingås ett avtal mellan två parter och Skandiabanken utför inte order för kundens räkning.

8. Utförande av order avseende fondandelar som inte är upptagna till handel på en reglerad marknad eller MTF

Skandiabanken kommer att utföra order avseende fondandelar genom att vidarebefordra ordern till den aktuella fondens fondbolag (eller motsvarande) för utförande enligt fondbestämmelserna (eller motsvarande).

9. Orderhantering, sammanläggning och fördelning.

Skandiabanken kommer att utföra kundorder snabbt, effektivt och rättvist. Jämförbara kundorder utförs omgående och i den tidsordning de togs emot såvida detta inte omöjliggörs av orderns egenskaper eller rådande marknadsförhållanden, eller om något annat krävs på grund av kundens intressen.

Skandiabanken kan lägga samman en kunds order med andra kunders order och även med transaktioner för Skandiabankens egen räkning om det är sannolikt att sammanläggningen kan ske utan att vara till nackdel för en enskild kund vars order ingår i den. Sammanläggningen kan vara till nackdel med avseende på en enskild order. En sammanlagd order som utförts i sin helhet fördelas på det genomsnittliga priset. Om en sammanlagd order endast kunnat utföras delvis kommer den del som utförts att fördelas proportionellt på det genomsnittliga priset. Om en kundorder sammanlagts med utförandet av en transaktion för Skandiabankens egen räkning och den endast kunnat utföras delvis kommer kunden vid fördelningen normalt att ha företräde framför Skandiabanken.

10. Störningar i marknaden eller handelssystem

Vid störningar i marknaden eller i Skandiabankens egna system, p.g.a. av t.ex. avbrott eller bristande tillgänglighet i tekniska system, kan det enligt Skandiabankens bedömning vara omöjligt eller olämpligt att genomföra order på något av de sätt som har angivits i denna policy. Skandiabanken kommer då att vidta alla rimliga åtgärder för att på annat sätt uppnå bästa möjliga resultat för kunden.

11. Ändringar

Skandiabanken kommer minst en gång per år eller vid större förändringar utvärdera och genomföra ändringar i denna policy. Sådana ändringar kommer att finnas tillgängliga på Skandiabankens hemsida. Ändringar gäller från det att de publiceras på hemsidan.

12. Övrigt

Banken kan i begränsad omfattning och på eget ansvar komma att tillfälligt låna en Kunds finansiella instrument för att på ett snabbt och effektivt sätt avsluta annan transaktion i Euroclear Sweden AB (Euroclear Sweden). Banken ansvarar, i sådana fall, för att det tillfälliga lånet av finansiella instrument inte påverkar den berörda kundens förfoganderätt eller att Kunden drabbas av ekonomisk skada.

Av kund lämnad limiterad order avseende aktie upptagen till handel på en reglerad marknad som inte omedelbart utförs ska enligt EU-direktivet Markets in Financial Instruments omgående offentliggöras för övriga marknadsaktörer. Regeln gäller såvida kunden inte gett uttryckliga instruktioner att så inte ska ske. Genom att godkänna produktinformationen samtycker du till att Skandiabanken inte offentliggör en sådan order annat än då du som kund uttryckligen begär det eller då banken finner att det ligger i kundens bästa intresse att så sker.

5. Information om intressekonflikter och incitament

Vid tillhandahållande av investeringstjänster är Skandiabanken skyldig att identifiera alla de eventuella intressekonflikter mellan kunden och banken som kan ha en negativ inverkan på kundens intressen. Skandiabanken är skyldig att organisera sin verksamhet samt ha riktlinjer, regler och administrativa för-

faranden som förhindrar att sådana intressekonflikter påverkar kunden negativt. Det omfattar till exempel regler för anställdas egen handel med finansiella instrument, anställdas bisysslor, ersättningar till anställda och informationsutbyte mellan olika verksamheter inom banken.

På kundens begäran kan banken tillhandahålla närmare upplysningar om dessa regler och riktlinjer. Om det trots de åtgärder banken vidtagit kvarstår risk för intressekonflikter så kommer Skandiabanken innan en transaktion eller annan tjänst genomförs informera kunden om intressekonflikten.

Under vissa förutsättningar har banken rätt att betala eller ta emot incitament. Incitament från/till tredje part måste vara så utformade att de höjer kvaliteten på aktuell investeringstjänst. Det får inte heller finnas någon risk att incitamentet strider mot bankens skyldighet att agera på ett ärligt, rättvist och professionellt sätt mot sina kunder. Vid sparande i fonder tar fondbolaget ut en förvaltningsavgift. Fondens förvaltningsavgift framgår av fondens faktablad. Vid köp av fondandelar i aktuell fond betalar du som fondandelsinnehavare en förvaltningsavgift till Fondbolaget. Skandiabanken har ett samarbete med Fondbolaget som gör att du som kund får möjlighet att köpa fondandelar via Skandiabankens Fondhandelssystem. Genom nämnda samarbete har Fondbolaget förbundit sig att utge en del av förvaltningsavgiften, maximalt åttioåtta procent, samt i vissa fall del av eventuell köpavgift, till Skandiabanken.

6. Avgifter och skatter

För depån debiteras en depåavgift efter vid var tid gällande prislista. För köp- och säljorder debiteras courtage. Vid fondköp debiteras i vissa fall en köpavgift. För samtliga fonder debiterar fondbolaget en förvaltningsavgift. Gällande prislista för Skandiabankens tjänster finns att tillgå på Internet på vår hemsida skandiabanken.se Där erhåller du även besked om vid var tid gällande ränta för depån.

Banken gör avdrag för preliminär skatt från kapitaliserad ränta enligt vid var tid gällande lagar och bestämmelser. För fysiska personer bosatta i Sverige och för dödsbon innehåller banken för närvarande trettio procent av kapitaliserad ränta i preliminär skatt. Några andra skatter gör banken för närvarande inte avdrag för.

7. Reklamationer och klagomål

Om du är missnöjd med den information som vi lämnat dig eller hur en tjänst utförts är det viktigt att du kontaktar oss och framför dina synpunkter. Varje avdelning har en reklimationsansvarig som kan hjälpa dig. Kontakta kundtjänst på ovan angivet telefonnummer så ser de till att du kommer i kontakt med rätt person. Om du inte skulle vara nöjd med det svar du erhåller från reklimationsansvarig kan du kontakta klagomålsansvarig för Skandiabanken och Skandia på följande adress, Klagomålsansvarig, Skandia, 106 55 Stockholm. Vänligen ber vi dig inkomma med sådan överklagan skriftligen. Klagomålsansvarig kan också nås på telefon 08-788 44 85 mellan kl 9.00 och 15.00, på e-mailadress klagomalsansvarig@skandia.se samt fax nr 08-788 44 85. Skulle du inte vara nöjd med det svar du erhåller från Klagomålsansvarig kan du vända dig till Skandias Kundombudsman på tfn 08-788 43 30. Ytterligare information om hur du kan få din sak prövad utanför Skandiabanken, hos Allmänna reklamationsnämnden eller domstol, finns på bankens hemsida på Internet. Vägledning kan även

erhållas från Konsumenternas Bank- och Finansbyrå eller via den kommunala konsumentvägledningen.

8. Ångerrätt

Om du ångrar dig och inte längre önskar inneha någon Depå i Skandiabanken har du rätt att frånträda detta avtal inom 14 dagar från den dag du ingick avtalet genom att godkänna de allmänna villkoren för kontot. Ångerrätten gäller enbart det inledande produktavtalet och inte de enskilda avtal, tjänster, uttag, köp, betalningar, transaktioner, överföringar m.m. eller motsvarande, som utförts under avtalstiden för kontot. Någon ångerrätt föreligger inte heller för enskilda avtal, tjänster, uttag, köp, betalningar, transaktioner, överföringar m.m. eller motsvarande som båda parter på din begäran fullgjort innan du utövar din ångerrätt.

Givetvis har du rätt att även senare säga upp detta avtal i enlighet med de allmänna villkoren för depån.

Om du vill avsluta din depå på något av ovan angivna sätt kontakta Kundtjänst på ovan angivet telefonnummer för att på snabbaste och enklaste sätt få tjänsten avslutad. När depån avslutas ska banken till dig utbetala den aktuella behållningen på depån på sätt som överenskommes. Du har också rätt till avtalad ränta under den tid som avtalet löpt, för det fall du inte redan erhållit denna. Om du med anledning av depån har en skuld till banken p.g.a. övertrassering eller liknande har du skyldighet att reglera denna skuld innan depån avslutas.

9. Information om egenskaper och risker avseende finansiella instrument

Du som kund måste vara införstådd med bl.a. följande:

- att placeringar eller andra positioner i finansiella instrument sker på kundens egen risk
- att du som kund själv noga måste sätta dig in i värdepappersföretagets allmänna villkor för handel med finansiella instrument och i förekommande fall information i prospekt samt övrig information om aktuellt finansiellt instrument, dess egenskaper och risker
- att det vid handel med finansiella instrument är viktigt att kontrollera avräkningsnota och annan rapportering avseende dina placeringar samt omgående reklamera fel
- att det är viktigt att fortlöpande bevaka värdeförändringar på innehav av och positioner i finansiella instrument
- att du som kund själv måste initiera de åtgärder som erfordras för att minska risken för förluster på dina placeringar eller andra positioner

1. Handel med finansiella instrument

Handel med **finansiella instrument**, d.v.s. bl.a. aktier i aktiebolag och motsvarande andelsrätter i andra typer av företag, obligationer, depåbevis, fondandelar, penningmarknadsinstrument, finansiella derivatinstrument eller andra sådana värdepapper utom betalningsmedel som kan bli föremål för handel på kapitalmarknaden, sker i huvudsak i organiserad form vid en **handelsplats**. Handeln sker genom de värdepappersföretag som deltar i handeln vid handelsplatsen. Som kund måste du normalt kontakta ett sådant värdepappersföretag för att köpa eller sälja finansiella instrument.

1.1 Handelsplatser

Med handelsplatser avses reglerad marknad, handelsplattform (Multilateral Trading Facility, MTF) och systematisk internhand-

lare (SI) samt där det sker handel hos värdepappersföretagen.

På en **reglerad marknad** handlas olika typer av finansiella instrument. När det gäller aktier kan endast aktier i publika bolag noteras och handlas på en reglerad marknad och det ställs stora krav på sådana bolag, bl.a. avseende bolagets storlek, verksamhetshistoria, ägarspridning och offentlig redovisning av bolagets ekonomi och verksamhet.

En **handelsplattform (MTF)** kan beskrivas som ett handelssystem som organiseras och tillhandahålls av en börs eller ett värdepappersföretag. Det ställs typiskt sett lägre krav, i form av t.ex. informationsgivning och verksamhetshistoria, på de finansiella instrument som handlas på en handelsplattform jämfört med finansiella instrument som handlas på en reglerad marknad.

En **systematisk internhandlare** är ett värdepappersföretag som på ett organiserat, frekvent och systematiskt sätt handlar för egen räkning genom att utföra kundorder utanför en reglerad marknad eller en handelsplattform. En systematisk internhandlare är skyldig att offentliggöra marknadsmässiga bud på köp- och/eller säljpriser för likvida aktier som handlas på en reglerad marknad och för vilka den systematiska internhandlaren bedriver systematisk internhandel.

Handel kan även äga rum genom ett värdepappersföretag utan att det är fråga om systematisk internhandel, mot institutets egna lager eller mot annan av institutets kunder.

I Sverige finns i dagsläget två företag som driver reglerade marknader, Nasdaq OMX Stockholm och Nordic Growth Market, NGM AB. Härutöver sker organiserad handel på andra handelsplatser, t.ex. First North och Nordic MTF (handelsplattformar) samt på **värdepappersföretagens egna listor**.

Handeln på reglerade marknader, handelsplattformar och andra handelsplatser utgör en **andrahandsmarknad** för finansiella instrument som ett bolag redan givit ut (emitterat). Om andrahandsmarknaden fungerar väl, d.v.s. det är lätt att hitta köpare och säljare och det fortlöpande noteras anbudskurser från köpare och säljare samt avslutskurser (betalkurser) från gjorda affärsavslut, har även bolagen en fördel genom att det blir lättare att vid behov emittera nya instrument och därigenom få in mer kapital till bolagets verksamhet. Förstahandsmarknaden, eller **primärmarknaden**, kallas den marknad där köp/teckning av nyemitterade instrument sker.

1.2 Handels-/noteringslistor

När det gäller aktier indelar vanligen handelsplatser aktierna i olika listor, vilka publiceras t.ex. på handelsplatsens hemsida, i dagstidningar och andra medier. Avgörande för på vilken lista ett bolags aktier handlas kan vara bolagets börsvärde (t.ex. Nasdaq OMX Stockholm:s Large-, Mid- och Small Cap). De mest omsatta aktierna kan också finnas på en särskild lista. Vissa värdepappersföretag publicerar också egna listor över finansiella instrument som handlas via institutet, kurser till vilka instrumenten handlas etc., t.ex. via institutets hemsida. Aktier på listor med höga krav och hög omsättning anses normalt kunna innebära en lägre risk än aktier på andra listor.

Information om kurser m.m. avseende aktier såväl som andra typer av finansiella instrument, exempelvis fondandelar, optioner och obligationer, publiceras också regelbundet via t.ex. handelsplatsernas hemsidor, i dagstidningar och andra medier.

2. Risker med finansiella instrument och handel med finansiella instrument

2.1 Allmänt om risker

Finansiella instrument kan ge **avkastning** i form av **utdelning** (aktier och fonder) eller **ränta** (räntebärande instrument). Härutöver kan priset (kursen) på instrumentet öka eller minska i förhållande till priset när placeringen gjordes. I den fortsatta beskrivningen inräknas i ordet placering även eventuella negativa positioner (negativa innehav) som tagits i instrumentet, jämför t.ex. vad som sägs om blankning i avsnitt 7 nedan. Den totala avkastningen är summan av utdelning/ränta och prisförändring på instrumentet.

Vad placeraren eftersträvar är naturligtvis en total avkastning som är positiv, d.v.s. som ger **vinst**, helst så hög som möjligt. Men det finns också en **risk** att den totala avkastningen blir negativ d.v.s. att det blir en **förlust** på placeringen. Risken för förlust varierar med olika instrument. Vanligen är chansen till vinst på en placering i ett finansiellt instrument kopplad till risken för förlust. Ju längre tiden för innehavet av placeringen är desto större är vinstchansen respektive förlustrisken. I placeringssammanhang används ibland ordet risk som uttryck för såväl förlustrisk som vinstchans. I den fortsatta beskrivningen används dock ordet risk enbart för att beteckna förlustrisk. Det finns olika sätt att placera som minskar risken. Vanligen anses det bättre att inte placera i ett enda eller ett fåtal finansiella instrument utan att i stället placera i **flera olika** finansiella instrument. Dessa instrument bör då erbjuda en **spridning av riskerna** och inte samla risker som kan utlösas samtidigt. En spridning av placeringarna till utländska marknader minskar normalt också risken i den totala portföljen, även om det vid handel med utländska finansiella instrument tillkommer en **valutarisk**.

Placeringar i finansiella instrument är förknippade med **ekonomisk risk**, vilket närmare kommer att beskrivas i denna information. Kunden svarar själv för risken och måste därför själv hos anlitat värdepappersföretag – eller genom sitt kapitalförvaltande ombud – skaffa sig kännedom om de villkor, i form av allmänna villkor, prospekt eller liknande, som gäller för handel med sådana instrument och om instrumentens egenskaper och risker förknippade därmed. Kunden måste också fortlöpande bevaka sina placeringar i sådana instrument. Detta gäller även om kunden fått individuell rådgivning vid placeringstillfället. Kunden bör i eget intresse vara beredd att snabbt vidta åtgärder, om detta skulle visa sig påkallat, exempelvis genom att avveckla placeringar som utvecklas negativt eller att ställa ytterligare säkerhet vid placeringar som finansieras med lån och där säkerhetsvärdet minskat.

Det är också viktigt att beakta den risk det kan innebära att handla med finansiella instrument på en annan handelsplats än en reglerad marknad, där kraven som ställs generellt är lägre.

2.2. Olika typer av riskbegrepp m.m.

I samband med den riskbedömning som bör ske då du som kund gör en placering i finansiella instrument, och även fortlöpande under innehavstiden, finns en mängd olika riskbegrepp och andra faktorer att beakta och sammanväga. Nedan följer en kort beskrivning av några av de vanligaste riskbegreppen.

Marknadsrisk – risken att marknaden i sin helhet, eller viss del därav där du som kund har din placering, t.ex. den svenska aktiemarknaden, går ner.

Kreditrisk – risken för bristande betalningsförmåga hos exempelvis en emittent eller en motpart.

Prisvolatilitetsrisk – risken för stora svängningar i kursen/priset på ett finansiellt instrument påverkar placeringen negativt.

Kursrisk – risken att kursen/priset på ett finansiellt instrument går ner.

Skatterisk – risken att skatteregler och/eller skattesatser är oklara eller kan komma att ändras.

Valutarisk – risken att en utländsk valuta till vilken ett innehav är relaterat (exempelvis fondandelar i en fond som placerar i amerikanska värdepapper noterade i USD) försvagas.

Hävstångseffektsrisk – konstruktionen av derivatinstrument som gör att det finns en risk att prisutvecklingen på den underliggande egendomen får ett större negativt genomslag i kursen/priset på derivatinstrumentet.

Legal risk – risken att relevanta lagar och regler är oklara eller kan komma att ändras.

Bolagsspecifik risk – risken att ett visst bolag går sämre än förväntat eller drabbas av en negativ händelse och de finansiella instrument som är relaterade till bolaget därmed kan falla i värde.

Branschspecifik risk – risken att en viss bransch går sämre än förväntat eller drabbas av en negativ händelse och de finansiella instrument som är relaterade till bolag i branschen därmed kan falla i värde.

Likviditetsrisk – risken att du inte kan sälja eller köpa ett finansiellt instrument vid en viss önskad tidpunkt p.g.a. att omsättningen i det finansiella instrumentet är låg.

Ränterisk – risken att det finansiella instrument du placerat i minskar i värde p.g.a. förändringar i marknadsräntan.

3. Aktier och aktierelaterade instrument

3.1 Allmänt om aktier

3.1.1 Aktier och aktiebolag

Aktier i ett aktiebolag ger ägaren rätt till en andel av bolagets **aktiekapital**. Går bolaget med vinst lämnar bolaget vanligen **utdelning** på aktierna. Aktier ger också **rösträtt** på bolagsstämman, som är det högsta beslutande organet i bolaget. Ju fler aktier ägaren har desto större andel av kapitalet, utdelningen och rösterna har aktieägaren. Beroende på vilken serie aktierna tillhör kan rösträtten variera. Det finns två slag av bolag, **publika** och **privata**. Endast publika bolag får låta aktierna handlas på en handelsplats.

3.1.2 Aktiekursen

Kursen (priset) på en aktie påverkas i första hand av utbudet respektive efterfrågan på den aktuella aktien vilket i sin tur, åtminstone på lång sikt, styrs av **bolagets framtidsutsikter**. En aktie upp- eller nedvärderas främst grundat på investerarnas analyser och bedömningar av bolagets möjligheter att göra **framtida vinster**. Den framtida **utvecklingen i omvärlden**

den av konjunktur, teknik, lagstiftning, konkurrens osv. avgör hur efterfrågan blir på bolagets produkter eller tjänster och är därför av grundläggande betydelse för kursutvecklingen på bolagets aktier.

Det aktuella **ränteläget** spelar också en stor roll för prissättningen. Stiger marknadsräntorna ger räntebärande finansiella instrument, som samtidigt ges ut (nyemitteras), bättre avkastning. Normalt sjunker då kurserna på aktier som regelbundet handlas liksom på redan utelöpande räntebärande instrument. Skälet är att den ökade avkastningen på nyemitterade räntebärande instrument relativt sett blir bättre än avkastningen på aktier, liksom på utelöpande räntebärande instrument. Dessutom påverkas aktiekurserna negativt av att räntorna på bolagets skulder ökar när marknadsräntorna går upp, vilket minskar vinstutrymmet i bolaget.

Också **andra till bolaget direkt knutna förhållanden**, t.ex. förändringar i bolagets ledning och organisation, produktionsstörningar m.m. kan starkt påverka bolagets framtida förmåga att skapa vinster såväl på kort såväl som lång sikt. Aktiebolag kan i värsta fall gå så dåligt att de måste försättas i konkurs. Aktiekapitalet d.v.s. aktieägarnas insatta kapital är det kapital som då först används för att betala bolagets skulder. Detta leder oftast till att aktierna i bolaget blir värdelösa.

Även kurserna på vissa större **utländska reglerade marknader eller handelsplatser** inverkar på kurserna i Sverige, bl.a. därför att flera svenska aktiebolag är noterade även på utländska marknadsplatser och prisutjämningar (arbitrage) sker mellan marknadsplatserna. Kursen på aktier i bolag som tillhör samma **branschsektor** påverkas ofta av förändringar i kursen hos andra bolag inom samma sektor. Denna påverkan kan även gälla för bolag i olika länder.

Aktörerna på marknaden har olika behov av att placera kontanter (likvida medel) eller att få fram likvida medel. Dessutom har de ofta olika mening om hur kursen borde utvecklas. Dessa förhållanden, som även innefattar hur bolaget värderas, bidrar till att det finns såväl köpare som säljare. Är placeringarna däremot samstämmiga i sina uppfattningar om kursutvecklingen vill de antingen köpa och då uppstår ett köptryck från många köpare, eller också vill de sälja och då uppstår ett säljtryck från många säljare. Vid köptryck stiger kursen och vid säljtryck faller den.

Omsättningen, d.v.s. hur mycket som köps och säljs av en viss aktie, påverkar i sin tur aktiekursen. Vid hög omsättning minskar skillnaden, även kallad spread, mellan den kurs köparna är beredda att betala (**köpkursen**) och den kurs säljarna begär (**säljkursen**). En aktie med hög omsättning, där stora belopp kan omsättas utan större inverkan på kursen, har en god **likviditet** och är därför lätt att köpa respektive att sälja. Bolagen på de reglerade marknadernas listor har normalt sett hög likviditet. Olika aktier kan under dagen eller under längre perioder uppvisa olika rörlighet i kurserna (**volatilitet**) d.v.s. upp- och nedgångar samt storlek på kursförändringarna.

De kurser till vilka aktierna har handlats (betalkurser), såsom högst/lägst/senast betalt under dagen samt sist noterade köp/säljkurser och vidare uppgift om handlad volym i kronor publiceras bl.a. i de flesta större dagstidningarna, på text-TV och på olika Internetsidor som upprättas av marknadsplatser, värdepappersföretag och medieföretag. Aktualiteten i dessa kursuppgifter kan variera beroende på sättet de publiceras på.

3.1.3 Olika aktieserier

Aktier finns i olika **serier**, vanligen A- och B-aktier vilket normalt

har med rösträtten att göra. A-aktier ger normalt en röst medan B-aktier ger en **begränsad rösträtt**, oftast en tiondels röst. Skillnaderna i rösträtt beror bl.a. på att man vid ägarspridning vill värna om de ursprungliga grundarnas eller ägarnas inflytande över bolaget genom att ge dem en starkare rösträtt. Nya aktier som ges ut får då ett lägre kvotvärde än den ursprungliga A-serien och betecknas med B, C eller D etc.

3.1.4 Kvotvärde, split och sammanläggning av aktier

En akties **kvotvärde** är den andel som varje aktie representerar av bolagets aktiekapital. En akties kvotvärde erhålls genom att dividera aktiekapitalet med det totala antalet aktier. Ibland vill bolagen ändra kvotvärdet, t.ex. därför att kursen, d.v.s. marknadspriset på aktien, har stigit kraftigt. Genom att dela upp varje aktie på två eller flera aktier genom en s.k. **split**, minskas kvotvärdet och samtidigt sänks kursen på aktierna. Aktieägaren har dock efter en split sitt kapital kvar oförändrat, men detta är fördelat på fler aktier som har ett lägre kvotvärde och en lägre kurs per aktie.

Omvänt kan en **sammanläggning** av aktier (omvänd split) göras om kursen sjunkit kraftigt. Då slås två eller flera aktier samman till en aktie. Aktieägaren har dock efter en sammanläggning av aktier samma kapital kvar, men detta är fördelat på färre aktier som har ett högre kvotvärde och en högre kurs per aktie.

3.1.5 Marknadsintroduktion, privatisering och uppköp

Marknadsintroduktion innebär att aktier i ett bolag introduceras på aktiemarknaden, d.v.s. upptas till handel på en reglerad marknad eller en handelsplattform (MTF). Allmänheten erbjuds då att **teckna** (köpa) aktier i bolaget. Oftast rör det sig om ett befintligt bolag, som inte tidigare handlats på en reglerad marknad eller annan handelsplats, där ägarna beslutat att vidga ägarkretsen och underlätta handeln i bolagets aktier. Om ett statligt ägt bolag introduceras på marknaden kallas detta för **privatisering**.

Uppköp tillgår i regel så att någon eller några investerare erbjuder aktieägarna i ett bolag att på vissa villkor sälja sina aktier. Om uppköparen får in 90 % eller mer av antalet aktier i det uppköpta bolaget, kan uppköparen begära **tvångsinlösen** av kvarstående aktier från de ägare som ej accepterat uppköpserbjudandet. Dessa aktieägare är då tvungna att sälja sina aktier till uppköparen mot en ersättning som fastställs genom ett skiljedomsförfarande.

3.1.6 Emissioner

Om ett aktiebolag vill utvidga sin verksamhet krävs ofta ytterligare aktiekapital. Detta skaffar bolaget genom att ge ut nya aktier genom **nyemission**. Oftast får de gamla ägarna **teckningsrätter** som ger företräde att teckna aktier i en nyemission. Antalet aktier som får tecknas sätts normalt i förhållande till hur många aktier ägaren tidigare hade. Tecknaren måste betala ett visst pris (emissionskurs), oftast lägre än marknadskursen, för de nyemitterade aktierna. Direkt efter det att teckningsrätterna – som normalt har ett visst marknadsvärde – avskiljts från aktierna sjunker vanligen kursen på aktierna, samtidigt ökar antalet aktier för de aktieägare som tecknat. De aktieägare som inte tecknar kan, under teckningstiden som oftast pågår några veckor, sälja sina teckningsrätter på den marknadsplats där aktierna handlas. Efter teckningstiden förfaller teckningsrätterna och blir därmed obrukbara och värdelösa.

Aktiebolag kan även genomföra s.k. **riktad nyemission**,

vilket genomförs som en nyemission men enbart riktad till en viss krets investerare. Aktiebolag kan även genom s.k. apportemission ge ut nya aktier för att förvärva andra bolag, affärsrörelser eller tillgångar i annan form än pengar. Såväl vid riktad nyemission som vid **apportemission** sker s.k. **utspädning** av befintliga aktieägares andel av antalet röster och aktiekapital i bolaget, men antalet innehavda aktier och marknadsvärdet på det placerade kapitalet påverkas normalt inte.

Om tillgångarna eller de reserverade medlen i ett aktiebolag har ökat mycket i värde, kan bolaget föra över en del av värdet till sitt aktiekapital genom en s.k. **fondemission**. Vid fondemission tas det hänsyn till antalet aktier som varje aktieägare redan har. Antalet nya aktier som tillkommer genom fondemissionen sätts i förhållande till hur många aktier ägaren tidigare hade. Genom fondemissionen får aktieägaren fler aktier, men ägarens andel av bolagets ökade aktiekapital förblir oförändrad. Kursen på aktierna sänks vid en fondemission, men genom ökningen av antalet aktier bibehåller aktieägaren ett oförändrat marknadsvärde på sitt placerade kapital. Ett annat sätt att genomföra fondemission är att bolaget **skriver upp** kvotvärdet på aktierna. Aktieägaren har efter uppskrivning ett oförändrat antal aktier och marknadsvärde på sitt placerade kapital.

3.2 Allmänt om aktierelaterade instrument

Nära knutna till aktier är, aktieindexobligationer, depåbevis, konvertibler, aktie- och aktieindexoptioner, aktie- och aktieindexwarranter samt hävstängscertifikat.

3.2.1 Strukturerade Produkter – Aktieindexobligationer m.m.

Med strukturerade produkter avses här sådana produkter som ofta benämns kapitalskyddade produkter. Dessa kan ha olika benämningar såsom aktieindexobligation, aktieobligation, kreditobligation, ränteobligation, valutaobligation eller strategioobligation beroende på vilket underliggande tillgångsslag som bestämmer obligationens avkastning.

Strukturerade Produkter är obligationer där avkastningen istället för ränta är beroende av värdeutvecklingen i ett eller flera underliggande tillgångsslag, t.ex. ett aktieindex. Det finns en mängd olika typer av strukturerade produkter. Den vanligaste typen är aktieindexobligationer som i normalfallet återbetalas med minst sitt nominella belopp på förfalldagen och på så sätt har en begränsad förlustrisk jämfört med exempelvis aktier och fondandelar. Utvecklas indexet positivt erhåller innehavaren avkastning som är relaterad till aktuellt index. Vid en negativ indexutveckling kan avkastningen utebli.

Risker

Kreditrisk

Kreditrisken innebär att det finns en risk att utfärdaren av obligationen inte kan fullfölja sina åtaganden att återbetala det nominella beloppet samt utbetala eventuell avkastning.

Marknadsrisk, överkurs och alternativavkastning

Innehavaren löper en marknadsrisk som innebär att underliggande tillgångsslag kan utvecklas ogynnsamt och att ingen avkastning erhålls. Innehavaren av en strukturerad produkt tar även en risk motsvarande den alternativränta som kunnat erhållas om pengarna istället placerats på annat sätt. Andra risker med en placering i en strukturerad produkt är eventuellt erlagd överkurs samt att gå miste om eventuella aktieutdelningar.

Andrahandsmarknad/likviditetsrisk

Det nominella beloppet återbetalas på förfalldagen. Värdet på den strukturerade produkten kan dock vara lägre under löptiden. Värdet på andrahandsmarknaden beror bl.a. på återstående löptid, marknadens utveckling, ränteläge och förväntad framtida volatilitet i underliggande tillgångsslag. Även eventuella svårigheter att sälja produkten på andrahandsmarknaden vid t.ex. force majeure eller stora marknadssvängningar medför en likviditetsrisk. Likaså kan tekniska fel samt förhållandet att aktuell handelsplats har stängts eller ålagts restriktioner under en viss tid störa handeln.

3.2.2 Depåbevis

Svenskt Depåbevis är ett bevis om rätt till utländska aktier, som utgivaren av beviset förvarar/innehar för innehavarens räkning. Depåbevis handlas precis som aktier på en reglerad marknad eller handelsplats och prisutvecklingen följer normalt prisutvecklingen på den utländska marknadsplats där aktien handlas. Utöver de generella risker som finns vid handel med aktier eller andra typer av andelsrätter bör ev. valutarisk beaktas.

3.2.3 Konvertibler

Konvertibler (konverteringslån eller konvertibler) är räntebärande värdepapper (lån till utgivaren/emittenten av konvertibel) som inom en viss tidsperiod kan bytas ut mot aktier. Avkastningen på konvertiblerna, d.v.s. kupongräntan, är vanligen högre än utdelningen på utbytesaktierna. Konvertibelkursen uttrycks i procent av det nominella värdet på konvertibel.

3.2.4 Omvända konvertibler

Omvända konvertibler är ett mellanting mellan en ränte- och en aktieplacering. Den omvända konvertibeln är knuten till en eller flera underliggande aktier eller index. Denna placering ger oftast en ränta, d.v.s. en fast, garanterad avkastning. Om de underliggande aktierna eller index utvecklas positivt återbetalas det placerade beloppet plus den fasta avkastningen. Om de underliggande aktierna eller index däremot skulle falla, finns det en risk att innehavaren i stället för det placerade beloppet kan få en eller fler aktier som ingår i den omvända konvertibeln eller motsvarande kontantlikvid.

3.2.5 Aktieoptioner och aktieindexoptioner

Aktieoptioner finns av olika slag. Förvärvade köpoptioner (eng. call options) ger innehavaren rätt att inom en viss tidsperiod köpa redan utgivna aktier till ett på förhand bestämt pris. Säljoptioner (eng. put options) ger omvänt innehavaren rätt att inom en viss tidsperiod sälja aktier till ett på förhand bestämt pris. Mot varje **förvärvat** option svarar en **utfärdad** option. Risken för den som förvärvar en option är, om inte riskbegränsande åtgärder vidtas, att den minskar i värde eller förfaller värdelös på slutdagen. I det senare fallet är den vid förvärvet betalda premien för optionen helt förbrukad. Utfärdaren av en option löper en risk som i vissa fall, om inte riskbegränsande åtgärder vidtas, kan vara obegränsat stor. Kursen på optioner följer normalt kursen på motsvarande underliggande aktier eller index, men med större kurssvängningar än dessa.

Den mest omfattande handeln i aktieoptioner sker på de reglerade marknaderna. Där förekommer även handel med **aktieindexoptioner**. Dessa indexoptioner ger vinst eller förlust direkt i kontanter (**kontantavräkning**) utifrån utvecklingen av ett underliggande index.

3.2.6 Aktieterminer och aktieindexterminer

En **termin** innebär att parterna ingår ett ömsesidigt bindande avtal med varandra om köp respektive försäljning av den underliggande egendomen till ett på förhand avtalat pris och med leverans eller annan verkställighet, t.ex. kontantavräkning, av avtalet vid en i avtalet angiven tidpunkt (stängningsdagen). Någon premie betalas inte eftersom parterna har motsvarande skyldigheter enligt avtalet.

3.2.7 Warranter

Handel förekommer också med vissa köp- och säljoptioner med längre löptider, i Sverige vanligen kallade **warranter**. Warranter kan utnyttjas för att köpa eller sälja underliggande aktier eller i andra fall ge kontanter om kursen på underliggande aktie utvecklas på rätt sätt i förhållande till warrantens lösenpris. Teckningsoptioner (eng. subscription warrants) avseende aktier kan inom en viss tidsperiod utnyttjas för teckning av motsvarande nyutgivna aktier.

3.2.8 Hävstångscertifikat

Hävstångscertifikat, som ofta kallas enbart **certifikat**, är ofta en kombination av exempelvis en köp- och en säljoption och är beroende av en underliggande tillgång, exempelvis en aktie, ett index eller en råvara. Ett certifikat har inget nominellt belopp. Hävstångscertifikat skall inte förväxlas med t.ex. företagscertifikat, vilket är en slags skuldebrev som kan ges ut av företag i samband med att företaget lånar upp pengar på kapitalmarknaden.

En utmärkande egenskap för hävstångscertifikat är att relativt små kursförändringar i underliggande tillgång kan medföra avsevärda förändringar i värdet på innehavarens placering. Dessa förändringar i värdet kan vara till investerarens fördel, men de kan också vara till investerarens nackdel. Innehavare bör vara särskilt uppmärksamma på att hävstångscertifikat kan falla i värde och även förfalla helt utan värde med följd att hela eller delar av det investerade beloppet kan förloras. Motsvarande resonemang kan i många fall gälla även för optioner och warranter.

4. Ränterelaterade instrument

Ett **räntebärande finansiellt instrument** är en **fordringsrätt** på utgivaren (emittenten) av ett lån. Avkastning lämnas normalt i form av **ränta**. Det finns olika former av räntebärande instrument beroende på vilken emittent som givit ut instrumentet, den säkerhet som emittenten kan ha ställt för lånet, löptiden fram till återbetalningsdagen och formen för utbetalning av räntan. Räntan (kupongen) betalas vanligen ut årsvis.

En annan form för räntebetalning är att sälja instrumentet med rabatt (**diskonteringspapper**). Vid försäljningen beräknas priset på instrumentet genom att diskontera lånebeloppet inklusive beräknad ränta till nuvärde. Nuvärdet eller kursen är lägre än det belopp som erhålls vid återbetalningen (**nominella beloppet**). **Bankcertifikat och statsskuldväxlar** är exempel på diskonteringspapper, liksom obligationer med s.k. **nollkupongskonstruktion**.

Ytterligare en annan form för räntebärande obligationer är statens **premieobligationer** där låneräntan lottas ut bland innehavarna av premieobligationer. Det förekommer även ränteinstrument och andra sparformer där räntan är skyddad mot inflation och placeringen därför ger en fast **real ränta**.

Risken i ett räntebärande instrument utgörs dels av den kursförändring (kursrisk) som kan uppkomma under löptiden

på grund av att **marknadsräntorna** förändras, dels att emittenten kanske inte klarar att **återbetala** lånet (kreditrisk). Lån för vilka fullgod säkerhet för återbetalningen har ställts är därvid typiskt sett mindre riskfyllda än lån utan säkerhet. Rent allmänt kan dock sägas att risken för förlust på räntebärande instrument kan anses som lägre än för aktier. Ett räntebärande instrument utgivet av en emittent med hög kreditvärdighet kan således vara ett bra alternativ för den som vill minimera risken att sparkapitalet minskar i värde och kan vara att föredra vid ett kortsiktigt sparande. Även vid långsiktigt sparande där kapitalet inte skall äventyras, t.ex. för pensionsåtaganden, är inslag av räntebärande placeringar mycket vanliga. Nackdelen med en räntebärande placering är att den i regel ger en låg värdestegring. Exempel på räntebärande placeringar är sparkonton, privatobligationer och räntefonder.

Kurserna fastställs varje dag såväl på instrument med kort löptid (mindre än ett år) t.ex. statsskuldväxlar som på instrument med längre löptider t.ex. obligationer. Detta sker på penning- och obligationsmarknaden. Marknadsräntorna påverkas av analyser och bedömningar som Riksbanken och andra större institutionella marknadsaktörer gör av hur utvecklingen av ett antal ekonomiska faktorer som inflation, konjunktur, ränteutvecklingen i Sverige och i andra länder osv. kommer att utvecklas på kort och lång sikt. Riksbanken vidtar även s.k. penningpolitiska operationer i syfte att styra utvecklingen av marknadsräntorna så att inte inflationen stiger över ett visst fastställt mål. De finansiella instrument som handlas på penning- och obligationsmarknaden (t.ex. statsobligationer, statsskuldväxlar och bostadsobligationer) handlas ofta i mycket stora poster (mångmiljonbelopp).

Om marknadsräntorna går upp kommer kursen på **utelöpande** (redan utgivna) räntebärande finansiella instrument att falla om de har fast ränta, eftersom nya lån ges ut med en räntesats som följer aktuell marknadsränta och därmed ger högre ränta än vad utelöpande instrumentet ger. Omvänt stiger kursen på utelöpande instrument när marknadsräntan går ned.

Lån utgivna av stat och kommun anses vara riskfria vad gäller återbetalningen, vilket således gäller för stats- och kommunobligationer. Andra emittenter än stat och kommun kan ibland, vid emission av obligationer, ställa **säkerhet** i form av andra finansiella instrument eller annan egendom (sak- eller realsäkerhet).

Det finns även andra räntebärande instrument som innebär en högre risk än obligationer om emittenten skulle få svårigheter att återbetala lånet, t.ex. **förlagsbevis**.

En form av ränterelaterade instrument är **säkerställda obligationer**. Dessa är förenade med en särskild förmånsrätt enligt speciell lagstiftning. Regelverket kring säkerställda obligationer syftar till att en investerare skall få full betalning enligt avtalad tidplan även om obligationens utgivare skulle gå i konkurs, förutsatt att den egendom som säkerställer obligationen är tillräckligt mycket värd.

5. Derivatinstrument

Derivatinstrument såsom optioner, terminer m.fl. förekommer med olika slag av underliggande tillgång, t.ex. aktier, obligationer, råvaror och valutor. Derivatinstrument kan utnyttjas för att minska risken i en placering.

En särskild omständighet att beakta vid placering i derivatinstrument är att konstruktionen av derivatinstrument gör att prisutvecklingen på den underliggande egendomen får genomslag i kursen eller priset på derivatinstrumentet. Detta

prisgenomslag är ofta kraftigare i förhållande till insatsen (erlagd premie) än vad värdeförändringen är på den underliggande egendomen. Prisgenomslaget kallas därför **hävstångseffekt** och kan leda till större vinst på insatt kapital än om placeringen hade gjorts direkt i den underliggande egendomen. Å andra sidan kan hävstångseffekten lika väl medföra större förlust på derivatinstrumenten jämfört med värdeförändringen på den underliggande egendomen, om prisutvecklingen på den underliggande egendomen blir annorlunda än den förväntade. Hävstångseffekten, d.v.s. möjligheten till vinst respektive risken för förlust, varierar beroende på derivatinstrumentets konstruktion och användningssätt. Stora krav ställs därför på bevakningen av prisutvecklingen på derivatinstrumentet och på den underliggande egendomen. Investeraren bör i eget intresse vara beredd agera snabbt, ofta under dagen, om placeringen i derivatinstrument skulle komma att utvecklas i ofördelaktig riktning. Det är också viktigt att i sin riskbedömning beakta att möjligheten att avveckla en position/ett innehav kan försvåras vid en negativ prisutveckling.

6. Fonder och fondandelar

En fond är en "portfölj" av olika slags finansiella instrument, t.ex. aktier och obligationer. Fonden ägs gemensamt av alla som sparar i fonden, andelsägarna, och förvaltas av ett fondbolag. Det finns olika slags fonder med olika placeringsinriktning. Med placeringsinriktning menas vilken typ av finansiella instrument som fonden placerar i. Nedan redogörs i korthet för några av de vanligaste typerna av fonder. För ytterligare information se Konsumenternas bank- och finansbyrås hemsida, www.konsumentbankbyran.se, och Fondbolagens Förenings hemsida, www.fondbolagen.se.

En **aktiefond** placerar allt eller huvudsakligen allt kapital som andelsägarna inbetalat i aktier. **Blandfonder** med både aktier och räntebärande instrument förekommer också, liksom rena **räntefonder** där kapitalet placeras huvudsakligen i räntebärande instrument. Det finns även till exempel **indexfonder** som inte förvaltas aktivt av någon förvaltare utan som istället placerar i finansiella instrument som följer sammansättningen i ett visst bestämt index.

En av idéerna med en aktiefond är att den placerar i flera olika aktier och andra aktierelaterade finansiella instrument, vilket gör att risken för andelsägaren minskar jämfört med risken för den aktieägare som placerar i endast en eller i ett fåtal aktier. Andelsägaren slipper vidare att välja ut, köpa, sälja och bevaka aktierna och annat förvaltningsarbete runt detta.

Principen för räntefonder är densamma som för aktiefonder – placering sker i olika räntebärande instrument för att få riskspridning i fonden och förvaltningen i fonden sker efter analys av framtida räntetero.

En **fond-i-fond** är en fond som placerar i andra fonder. En fond-i-fond kan ses som ett alternativ till att själv välja att placera i flera olika fonder. Man kan därmed uppnå den riskspridning som en väl sammansatt egen fondportfölj kan ha. Det finns fond-i-fonder med olika placeringsinriktningar och risknivåer.

En ytterligare typ av fond är **hedgefond**. Hedge betyder skydda på engelska. Trots att hedging är avsett att skydda mot oväntade förändringar i marknaden kan en hedgefond vara en fond med hög risk, då sådana fonder ofta är högt belånade. Skillnaderna är dock stora mellan olika hedgefonder. Det finns även hedgefonder med låg risk. Hedgefonder försöker ge en positiv avkastning oavsett om aktie- eller räntemarknaden går upp eller ner. En hedgefond har mycket större frihet i sina pla-

ceringsmöjligheter än traditionella fonder. Placeringsinriktningen kan vara allt från aktier, valutor och räntebärande instrument till olika arbitragestrategier (spekulation i förändringar av t.ex. räntor och/eller valutor). Hedgefonder använder sig oftare än traditionella fonder av derivat i syfte att öka eller minska fondens risk. Blankning (se nedan) är också ett vanligt inslag.

Fonder kan också delas in i **värdepappersfonder** (även kallade UCITS-fonder) och **specialfonder**. Samlingsnamnet för dessa är investeringsfonder och båda typerna regleras av den svenska lagen om investeringsfonder. Värdepappersfonder är de fonder som uppfyller det s.k. UCITS-direktivets krav, främst vad gäller placeringsbestämmelser och riskspridning. Såväl svenska som utländska värdepappersfonder (som fått tillstånd i sitt hemland inom EES), får säljas och marknadsföras fritt i samtliga EES-länder. Specialfonder (exempelvis s.k. hedgefonder) är fonder som på något sätt avviker från reglerna i UCITS-direktivet, och det är därför särskilt viktigt för dig som kund att ta reda på vilka placeringsregler som en specialfond du avser att placera i kommer att iakttas. Detta framgår av fondens informationsbroschyr och faktablad. Varje fondbolag är skyldigt att självmant erbjuda potentiella investerare det faktablad som avser fonden. Specialfonder får inte marknadsföras och säljas fritt utanför Sverige. För de fonder som placerar i utländska finansiella instrument tillkommer även en valutarisk (se även avsnitt 2.2 ovan).

Andelsägarna får det antal andelar i fonden som motsvarar andelen insatt kapital i förhållande till fondens totala kapital. Andelarna kan köpas och lösas in genom värdepappersföretag som saluför andelar i fonden eller direkt hos fondbolaget. Det är dock viktigt att beakta att vissa fonder kan ha förutbestämda tidpunkter då fonden är "öppen" för köp och inlösen, varför det inte alltid är möjligt med regelbunden handel. Andelarnas aktuella värde beräknas regelbundet av fondbolaget och baseras på kursutvecklingen av de finansiella instrument som ingår i fonden. Det kapital som placeras i en fond kan både öka och minska i värde och det är därför inte säkert att placeraren får tillbaka hela det insatta kapitalet.

7. Blankning

Blankning innebär att den som lånat finansiella instrument, och samtidigt förbundit sig att vid en senare tidpunkt till långivaren återlämna instrument av samma slag, säljer de lånade instrumenten. Vid försäljningen räknar låntagaren med att vid tidpunkten för återlämnandet kunna anskaffa instrumenten på marknaden till ett lägre pris än det till vilka de lånade instrumenten såldes. Skulle priset i stället ha gått upp, uppstår en förlust, vilken vid en kraftig prishöjning kan bli avsevärd.

8. Belåning

Finansiella instrument kan i många fall köpas för delvis lånat kapital. Eftersom såväl det egna som det lånade kapitalet påverkar avkastningen kan du som kund genom lånefinansieringen få en större vinst om placeringen utvecklas positivt jämfört med en investering med enbart eget kapital. Skulden som är kopplad till det lånade kapitalet påverkas inte av om kurserna på köpta instrument utvecklas positivt eller negativt, vilket är en fördel vid en positiv kursutveckling. Om kurserna på köpta instrument utvecklas negativt uppkommer en motsvarande nackdel eftersom skulden kvarstår till hundra procent, vilket innebär att kursfallet krona för krona förbrukar det egna kapitalet. Vid ett kursfall kan därför det egna kapitalet helt eller delvis förbrukas samtidigt som skulden måste beta-

las helt eller delvis genom försäljningsintäkterna från de finansiella instrument som fallit i värde. Skulden måste betalas även om försäljningsintäkterna inte täcker hela skulden.

Information om olika typer av finansiella instrument och handel med finansiella instrument jämte förslag till ytterligare litteratur på området återfinns också t.ex. på Konsumenternas bank- och finansbyrås hemsida, www.konsumentbankbyran.se, och på SwedSecs hemsida, www.swedsec.se.

10. Information om handel med optioner, terminer och andra derivatinstrument

Du som kund måste vara införstådd med bl.a. följande:

- att placeringar eller andra positioner i derivatinstrument sker på kundens egen risk
- att du som kund själv noga måste sätta dig in i de villkor som gäller för handel med finansiella instrument i allmänhet och i förekommande fall information i prospekt samt övrig information om aktuellt derivatinstrument, dess egenskaper och risker
- att vid handel med finansiella instrument är det viktigt att kontrollera avräkningsnota och annan rapportering avseende dina innehav och positioner samt omgående reklamera fel
- att det är viktigt att fortlöpande bevaka värdeförändringar på innehav av och positioner i aktuella instrument
- att du som kund måste uppfylla säkerhetskrav inom avtalade ramar
- att du som kund själv måste initiera de åtgärder som erfordras för att minska risken för förluster på egna placeringar eller andra positioner
- att villkoren för handel med derivatinstrument ändras ofta och måste bevakas fortlöpande.

1. Allmänt om risker med derivatinstrument

Handel med derivatinstrument är förknippad med särskilda risker, vilka närmare kommer att beskrivas i denna information. Kunden svarar själv för riskerna och måste därför själv hos anlitat värdepappersföretag – eller genom sitt kapitalförvaltande ombud – skaffa sig kännedom om de villkor, i form av allmänna villkor, prospekt eller liknande, som gäller för handel med sådana instrument och om instrumentens egenskaper samt de risker som är förknippade därmed. Kunden måste också fortlöpande bevaka sina placeringar (positioner) i sådana instrument. Information för bevakning (kursuppgifter m.m.) kan fås t.ex. via handelsplatsernas hemsidor, i dagstidningar och andra media samt från kundens värdepappersföretag. Kunden bör vidare i eget intresse vara beredd att snabbt vidta åtgärder, om detta skulle visa sig påkallat, exempelvis genom att ställa ytterligare säkerhet eller att avsluta sina placeringar i derivatkontrakt (kvitta ut eller stänga sina positioner).

2. Användningen av derivatinstrument

Derivatinstrument är en form av avtal (kontrakt) där själva avtalet är föremål för handel på kapitalmarknaden. Derivatinstrumentet är knutet till en underliggande egendom eller ett underliggande värde. Denna egendom eller detta värde (i fortsättningen kallat enbart egendom) kan utgöras av ett finansiellt instrument, någon annan tillgång med ekonomiskt värde, t.ex. valuta eller råvara, eller någon form av värdemätare, t.ex. ett index. Derivatinstrument kan användas för att skapa ett skydd mot en oönskad prisutveckling på den underliggande

egendomen. De kan också användas för att uppnå vinst eller avkastning med en mindre kapitalinsats än vad som krävs för att göra en motsvarande affär direkt i den underliggande egendomen. Derivatinstrument kan också användas för andra syften. Användningen av derivatinstrument bygger på en viss förväntning om hur priset på den underliggande egendomen kommer att utvecklas under en viss tidsperiod. Innan handel påbörjas med derivatinstrument är det således viktigt att kunden för sig själv klargör syftet därmed och vilken prisutveckling på underliggande egendom som kan förväntas samt grundat på detta väljer rätt derivatinstrument eller kombination av sådana instrument.

3. Olika slag av derivatinstrument

Huvudtyperna av derivatinstrument är optioner, terminer och swapavtal.

En **option** är ett avtal som innebär att den ena parten (utfärdaren av ett optionskontrakt) förpliktar sig att köpa eller sälja den underliggande egendomen av eller till den andra parten (innehavaren av kontraktet) till ett på förhand bestämt pris (lösenpriset). Avtalet kan, beroende på slag av option, antingen utnyttjas när som helst under löptiden (amerikansk option) eller endast på slutdagen (europisk option). Innehavaren betalar en ersättning (premie) till utfärdaren och får en rätt att utnyttja kontraktet men har ingen skyldighet att göra det. Utfärdaren är däremot skyldig att infria kontraktet om innehavaren begär det (löser optionen). Kursen på optioner följer normalt priset på den underliggande egendomen. Risken för den som förvärvar en option är, om inte riskbegränsande åtgärder vidtas, att optionen minskar i värde eller förfaller värdelös på slutdagen. I det senare fallet är den vid förvärvet betalda premien för optionen helt förbrukad. Utfärdaren av en option löper en risk som i vissa fall, om inte riskbegränsande åtgärder vidtas, kan vara obegränsat stor. Kursen på optioner följer normalt kursen på motsvarande underliggande aktier eller index, men med större kurssvängningar än dessa.

En **termin** innebär att parterna ingår ett ömsesidigt bindande avtal med varandra om köp respektive försäljning av den underliggande egendomen till ett på förhand avtalat pris och med leverans eller annan verkställighet, t.ex. kontantavräkning, av avtalet vid en i avtalet angiven tidpunkt (stängningsdagen). Någon premie betalas inte eftersom båda parter har motsvarande skyldigheter enligt avtalet.

Ett **swapavtal** innebär att parterna överenskommer om att löpande erlägga betalningar till varandra, exempelvis beräknade på fast respektive rörlig ränta (ränteswap), eller att vid en viss tidpunkt utbyta (på engelska: to swap) någon form av egendom med varandra, t.ex. olika slag av valutor (valutaswap).

Handel förekommer också med vissa köp- och säljoptioner med längre löptider, i Sverige vanligen kallade **warranter**. Warranter kan utnyttjas för att köpa eller sälja underliggande aktier eller i andra fall ge kontanter om kursen på underliggande aktie utvecklas på rätt sätt i förhållande till warrantens lösenpris. Teckningsoptioner (eng. subscription warrants) avseende aktier kan inom en viss tidsperiod utnyttjas för teckning av motsvarande nyutgivna aktier.

Hävstångscertifikat, som ofta kallas enbart **certifikat**, är ofta en kombination av exempelvis en köp- och en säljoption och är beroende av en underliggande tillgång, exempelvis en aktie, ett index eller en råvara. Ett certifikat har inget nominellt belopp. Hävstångscertifikat skall inte förväxlas med t.ex. företagscertifikat, vilket är en slags skuldebrev som kan ges ut av

företag i samband med att företaget lånar upp pengar på kapitalmarknaden.

En utmärkande egenskap för hävstångscertifikat är att relativt små kursförändringar i underliggande tillgång kan medföra avsevärda förändringar i värdet på innehavarens placering. Dessa förändringar i värdet kan vara till investerarens fördel, men de kan också vara till investerarens nackdel. Innehavare bör vara särskilt uppmärksamma på att hävstångscertifikat kan falla i värde och även förfalla helt utan värde med följd att hela eller delar av det investerade beloppet kan förloras. Motsvarande resonemang kan i många fall gälla även för optioner och warranter.

Derivatinstrumenten kan kombineras på visst sätt för att skapa t.ex. ett visst skydd mot prisförändring på underliggande egendom, eller för att uppnå ett visst ekonomiskt resultat i förhållande till den förväntade prisutvecklingen på underliggande egendom.

Vid handel i kombinerade produkter är det viktigt att sätta sig in i produktens olika beståndsdelar och hur dessa samverkar. I vissa fall kan beståndsdelarnas samverkan innebära en högre risk än varje beståndsdel för sig. En närmare beskrivning av en viss produkts olika beståndsdelar och på vilket sätt dessa samverkar kan fås bl.a. från utfärdande emittent eller värdepappersföretaget.

4. Karaktäristiska egenskaper hos derivatinstrument

Man kan beskriva handel med derivatinstrument som handel med eller förflyttning av risker. Den som exempelvis befarar en kursnedgång på marknaden kan köpa sälloptioner som ökar i värde om marknaden faller. För att minska eller slippa risken för kursnedgång betalar köparen en premie, d.v.s. vad optionen kostar.

Handel med derivat kan i många fall sägas vara mindre lämpligt för nybörjare, eftersom sådan handel kräver särskild sakkunskap. Det är därför viktigt att uppmärksamma följande karaktäristiska egenskaper hos derivatinstrument för den som avser att handla med sådana instrument. Konstruktionen av derivatinstrument gör att prisutvecklingen på den underliggande egendomen får genomslag i kursen eller priset på derivatinstrumentet. Detta prisgenomslag är ofta kraftigare i förhållande till insatsen (erlagd premie) än vad värdeförändringen är på den underliggande egendomen. Prisgenomslaget kallas därför **hävstångseffekt** och kan leda till större vinst på insatt kapital än om placeringen hade gjorts direkt i den underliggande egendomen. Å andra sidan kan hävstångseffekten lika väl medföra större förlust på derivatinstrumenten jämfört med värdeförändringen på den underliggande egendomen, om prisutvecklingen på den underliggande egendomen blir annorlunda än den förväntade. Hävstångseffekten, d.v.s. möjligheten till vinst respektive risken för förlust, varierar beroende på derivatinstrumentets konstruktion och användningssätt. Stora krav ställs därför på bevakningen av prisutvecklingen på derivatinstrumentet och på den underliggande egendomen. Investeraren bör i eget intresse vara beredd att agera snabbt, ofta under dagen, om placeringen i derivatinstrument skulle komma att utvecklas i ofördelaktig riktning. Det är också viktigt att i sin riskbedömning beakta att möjligheten att aveckla en position/ett innehav kan försvåras vid en negativ prisutveckling.

Den part som åtar sig en förpliktelse genom att utfärda en standardiserad option eller ingå ett standardiserat terminsavtal är från början tvungen att ställa säkerhet för sitt åtagande. I takt med att priset på den underliggande egendomen med

tiden utvecklas uppåt eller nedåt och således värdet på derivatinstrumentet ökar eller minskar, skiftar också kravet på säkerhet. Ytterligare säkerhet i form av en tilläggsäkerhet kan därefter komma att krävas. Hävstångseffekten gör sig således gällande även på säkerhetskravet, som kan förändras snabbt och kraftigt. Om inte kunden ställer tillräcklig säkerhet, har motparten eller värdepappersföretaget i allmänhet förbehållit sig rätten att utan att höra kunden avsluta placeringen (stänga positionen) för att minimera skadan. En kund bör således noga följa prisutvecklingen även med avseende på säkerhetskravet för att undgå en ofrivillig stängning av positionen.

Löptiden för derivatinstrument kan variera från mycket kort tid upp till flera år. Prisförändringarna är ofta störst på instrument med kort löptid. Priset på t.ex. en innehavd option sjunker i allmänhet allt snabbare mot slutet av löptiden p.g.a. att det s.k. tidsvärdet avtar. Kunden bör således noga bevaka även löptiden på derivatinstrumenten.

5. Standardiserade och icke-standardiserade derivatinstrument

Derivatinstrument handlas i såväl standardiserad som icke standardiserad form.

Handel med standardiserade derivatinstrument sker på reglerade marknader ("derivatbörser") och följer standardiserade avtalsvillkor. På den svenska derivatmarknaden erbjuder t.ex. Nasdaq OMX Stockholm standardiserad handel och clearing (avveckling av gjorda affärer) i bl.a. optioner och terminer. Standardiserad clearing av derivatinstrument som handlas på annat sätt än genom en derivatbörs förekommer också hos sådana derivatbörser. Handel respektive clearing hos en derivatbörs sker genom ett värdepappersföretag, som deltar i handeln där.

En del värdepappersföretag tillhandahåller egna former av derivatinstrument för vilka de vanligen ombesörjer såväl handel som affärsavveckling enligt särskilda avtal och villkor som tillhandahålls av institutet. Det är bl.a. sådana derivatinstrument som brukar betecknas som icke-standardiserade (OTC-derivat). Den som önskar handla med denna typ av icke-standardiserade derivatinstrument bör särskilt noga sätta sig in i de särskilda avtalsvillkor som tillämpas.

Handel med utländska standardiserade derivatinstrument följer normalt reglerna och villkoren i det land där börshandeln och clearingen är organiserad. Det är viktigt att notera att dessa utländska regler och villkor inte behöver sammanfalla med dem som gäller för svenska förhållanden.

Bilaga 1.

HANDELSPLATSER

Lista över handelsplatser som Skandiabanken huvudsakligen använder för utförande av order för varje kategori av finansiella instrument*.

Svenska aktier

- Aktietorget
- First North
- Nasdaq OMX Stockholm
- Nordic Growth Market Equity (NGM)
- Burgundy

Utländska aktier

- Skandiabanken vidarebefordrar order till SEB som handlar instrument på de relevanta handelsplatser t.ex. Frankfurt Stock Exchange, London Stock Exchange (LSE) NASDAQ, New York Stock Exchange (NYSE) osv.

Obligationer och penningmarknadsinstrument

- Nasdaq OMX Stockholm
- Nordic Derivatives Exchange NDX

Fondandelar

- Nasdaq OMX Stockholm (XACT börsnoterade fonder)
- För övriga fonder är respektive fondbolag handelsplats

Strukturerade produkter

- Nasdaq OMX Stockholm
- Nordic Derivatives Exchange NDX
- utgivare av strukturerade produkter

Finansiella derivatinstrument

- Nasdaq OMX Stockholm
- Nordic Derivatives Exchange NDX

*Det finns onoterade instrument som inte handlas på någon handelsplats utan direkt mellan motparter.